UHVY ry Lausunto HE 193/2020
vp https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_193+2020.aspx

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaanedustuksen virkamiesten puolisoille maksettavasta erityiskorvauksesta annettua lakia.

Pyydettynä lausuntona toteamme seuraavaa:

Ulkoministeriön henkilöstöjärjestö UHVY ry pitää esillä olevaa ehdotusta HE 193/2020 sekä sisällöllisesti että tavoitteiltaan kannatettavana. Ehdotus parantaa huomattavalla tavalla suurlähetystöissä palvelevien virkamiesten puolisoiden vaillinaiseksi jäävää eläketurvaa.

Vaikka ko. ehdotusta voidaan pitää edistysaskeleena ulkoasiainhallinnon puolisoiden aseman kohentamisessa vastaamaan nykyajan vaatimuksia, UHVY kuitenkin pitää ehdotusta riittämättömänä korvaamaan niitä työtulon, työuran ja työeläkkeen menetyksiä, jotka väistämättä kohtaavat niitä puolisoita, jotka seuraavat virkamies/nainenpuolisoaan ulkomaanedustukseen.

Nykyinen malli perustuu pitkälti siihen menneeseen yhteiskuntamalliin, jossa puolisot olivat pääsääntöisesti naispuolisia kotirouvia. Nyky-yhteiskunnassa parisuhteet ovat muuttuneet täysin. Puolisoilla on oma uransa, palkkansa ja eläkkeensä. Näiden menetystä UE-korvaukset eivät kuitenkaan miltään osin täysimääräisesti kata, mikäli puoliso seuraa mukana asemapaikalle. Työnteon mahdollisuudet ovat rajalliset ulkona ja joissakin maissa kiellettyjä kokonaan. Pääsääntöisesti seuraa dip.statuksen menetys ja juridisia ongelmia, ja vaikka muutaman maan kanssa on vastavuoroinen sopimus, nekin toimivat heikosti.

On selvitettävä aluksi, vastuutahojen myötävaikutuksella (erityisesti VM sekä UM), millä tavoin puolison palkasta ja omasta työurasta luopumisen menetyksiä voidaan kompensoida nykyjärjestelmää paremmin. Normaalin 40-vuotisen virkamiehen työuran aikana noin 20 vuotta kuluu ulkomaanedustuksessa (puolisolle palkkamenetys 20 menetetyn tulonkertymisvuoden osalta on 2000 euron kuukausittaisella nettotulolla noin 500.000 euroa, mikä vastaa tilavan asunnon hintaa pääkaupunkiseudulla). Tämä aika on asemamaahan siirtyvälle puolisolle palkatonta ja ajalta kertyy nyt tämän kyseessä olevankin uudistuksen kautta vain osittainen eläkekorvaus – puhumattakaan siitä, ettei työuran menetystä voida nykymenetelmin millään lailla korvata. Puolison siirtymisen virkamiehen/naisen mukana ulkomaanedustukseen tulisikin kaikilta lisäkuluiltaan tulla kiinteäksi ja täysimääräiseksi osaksi UE-korvausjärjestelmää.

Kuten UHVY on jo todennut aiemmissa lausunnoissaan (esim. 19.10.2020 HE 147/2020) hallintovaliokunnalle koko ulkoasiainhallinnon lähetettyjen virkamiesten ulkomaanedustuksen korvausjärjestelmä tarvitsee kokonaisvaltaisen remontin ja laajan uudistuksen kaikilta osiltaan.

Puolisoiden aseman ja eläketurvan parantaminen myös lisää ulkoasiainhallinnon kiinnostavuutta ja vetovoimaa työpaikkana. Toimiva ulkomaanedustus on Suomen ja Suomen ulkopolitiikan kokonaisedun mukaista. Vain motivoituneet, työssään viihtyvät diplomaatit ja hallintovirkamiehet tasavertaisesti yksin, puolisoineen tai perheineen takaavat suurlähetystöverkoston lisäarvon suomalaiselle yhteiskunnalle.

UHVY tulee mielellään esittelemään Hallintovaliokunnalle tekemiään ehdotuksia UE-korvausjärjestelmän uudistamiseksi.

Helsingissä 12.11.2020

UHVY ry Hallitus
Puheenjohtaja Juha Parikka